

บทที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ เสนอตารางแสดงค่าเฉลี่ยของจำนวนบุตรที่คาดหวังของสตรีผู้พหุภักดิ์ที่สมรสแล้วและอยู่กินกับสามีอายุ 15-49 ปี จำแนกตามตัวแปรอิสระต่างๆ อันได้แก่ อายุสตรี สถานภาพทางการศึกษา อายุแรกสมรส เชื้อชาติ เพศของบุตรที่มีชีวิตอยู่ สถานภาพทางการทำงาน ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันปฏิสันธิ การใช้วิธีการป้องกันปฏิสันธิ ความคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่น ระยะเวลาสมรสและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยวิเคราะห์แยกศูนย์ผู้พหุภักดิ์

อายุและจำนวนบุตรที่คาดหวัง

เมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุและจำนวนบุตรที่คาดหวังผลการวิจัยที่ผ่านมาพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างอายุกับจำนวนบุตรที่คาดหวัง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้ผลสอดคล้องกับการวิจัยที่ผ่านมา เฉพาะศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์ เท่านั้น ผลจากตารางที่ 18 ในศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์ พบว่า อายุของสตรีมีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อจำนวนบุตรที่คาดหวังในเชิงบวก ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีมีอายุมากขึ้น จำนวนบุตรที่คาดหวังจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย นั่นคือ สตรีที่มีอายุ 15-24 ปี มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 2.4 คน สตรีที่มีอายุ 25-34, 35-44 และ 45-49 ปี มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 3.5, 5.1 และ 6.3 คนตามลำดับ

สำหรับศูนย์ฯ บ้านวินัยนั้นแบบแผนของความสัมพันธ์ที่ปรากฏไม่ชัดเจนนัก กล่าวคือ สตรีที่อายุ 15-24 ปี และ 25-34 ปี มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 5.2 และ 6.4 คน ตามลำดับ และเมื่อสตรีมีอายุ 35-44 ปี และ 45-49 ปี กลับมีจำนวนบุตรที่คาดหวังลดลงเป็น 5.6 และ 5.4 คน ตามลำดับ

การที่สตรีผู้หย่าร้างในศูนย์ฯ ทั้งสอง มีความแตกต่างกันในเรื่องของจำนวนบุตรที่คาดหวังอย่างเห็นได้ชัดขึ้น เมื่อพิจารณาศูนย์ฯ บ้านวินัยจากอายุปัจจุบันและระยะเวลาสมรส (ตารางที่ 6) พบว่าการที่สตรีผู้หย่าร้างมีจำนวนบุตรที่คาดหวังมาก เกิดจากลักษณะการตอบคำถามซึ่งยังยึดติดกับแนวคิดหรือแบบแผนของการมีบุตรจำนวนมากอยู่ โดยเฉพาะ เมื่อพิจารณาสตรีผู้หย่าร้างในกลุ่มอายุปัจจุบัน 15-24 ปี หรือระยะเวลาสมรส 0-4 ปี ซึ่งอายุปัจจุบันของสตรีจะน้อยและระยะเวลาสมรสจะสั้น พฤติกรรมเจริญพันธุ์บางที่อาจจะยังไม่เกิดหรือเกิดขึ้นก็ยังไม่มียจำนวนบุตรมาก แต่ก็มีความต้องการบุตรจำนวนมากอยู่ในแนวความคิด เพราะ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของจำนวนบุตรที่คาดหวังแล้ว เป็นไปไม่ได้ที่สตรีมีช่วงอายุและระยะเวลาสมรสดังกล่าวจะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังได้ถึง 5.1-5.2 คน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์แล้วยังขึ้นอยู่กับความเป็นจริง ที่สามารถมีศักยภาพของการมีจำนวนบุตรที่คาดหวังเป็นไปได้นั้นคือ สตรีในกลุ่มดังกล่าว มีความต้องการจำนวนบุตรที่คาดหวังเพียง 2.4 คน สำหรับกรณีของศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์นั้น เมื่อสตรีมีอายุมากขึ้น ระยะเวลาสมรสนานขึ้น จึงมีจำนวนบุตรที่คาดหวังเป็นไปตามแบบแผนของการมีบุตรแบบปกติ นั่นคือ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีมีอายุมากขึ้น ระยะเวลาสมรสยาวนานขึ้น พฤติกรรมการมีบุตรจะเพิ่มขึ้นในทิศทางบวก ในขณะที่ศูนย์ฯ บ้านวินัยนั้น ค่อนข้างจะเป็นกลุ่มเฉพาะหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มผิดปกติ ในแง่ของการศึกษาทางด้านประชากร ดังนั้น สตรีในศูนย์ฯ บ้านวินัยที่อยู่ในกลุ่มอายุ 35-44 ปี และ 45-49 ปี กลับมีจำนวนบุตรที่คาดหวังลดลง ในขณะที่กลุ่มอายุ 15-24 ปี และ 25-34 ปี มีจำนวนบุตรที่คาดหวังเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานเพียงบางส่วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการให้คำตอบดังกล่าวมาแล้วและเนื่องจากอาจมีประสบการณ์การตายของบุตร เท่าที่ผ่านมามีในช่วงวัยเจริญพันธุ์ของสตรีมีจำนวนมากก็เป็นได้ จึงยิ่งทำให้สตรีที่อยู่ในช่วงใกล้สิ้นสุด้วยเจริญพันธุ์มีจำนวนบุตรลดลง ดังนั้นประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้อาจอธิบายได้ด้วย จากการคำนวณจำนวนบุตรที่คาดหวัง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ เกิดจากจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่บวกกับจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม ซึ่งถ้าหากมีการคำนวณจากจำนวนบุตรเกิดรอดบวกกับจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม คาดว่าอาจจะ เป็นไปตามสมมุติฐานทั้งหมดก็เป็นได้คือ จะไม่ เป็นไปตามสมมุติฐานเพียงบางส่วน เช่นนี้ กรณีนี้มีผลการวิจัยที่ยืนยันการอธิบายด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น โดย ware (1974:21) พบว่า สตรีในวัยที่อายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวนบุตรที่คาดหวัง (จำนวนบุตรเกิดรอดบวกกับจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม) 5.0 คน อายุ 20-24 ปี, 25-29 ปี, 30-34 ปี, 35-39 ปี, 40-49 ปี และ 45-49 ปี มีจำนวนบุตรที่คาดหวังเพิ่มขึ้นเป็น 5.3, 5.5, 6.4, 6.4, 6.5 และ 6.7 คนตามลำดับ และแม้กระทั่งสตรีมีอายุ 50-59 และ 60 ปีขึ้นไป ก็

ยังมีจำนวนบุตรที่คาดหวังเพิ่มขึ้นเป็น 6.6 และ 6.8 คน ตามลำดับ ในขณะที่สตรีในจีเรียที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวนบุตรที่คาดหวัง (จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่บวกกับจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม) 5.0 คน อายุ 20-24 ปี, 25-29 ปี, 30-34 ปี, 35-39 ปี, 40-49 ปี และ 45-49 ปี มีจำนวนบุตรที่คาดหวังเป็น 5.2, 5.3, 5.9, 5.7, 5.6, และ 4.6 คนตามลำดับ และเมื่อสตรีอายุ 50-59 และ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่คาดหวังลดลงเป็น 4.5 คนและ 3.9 คน ตามลำดับ

จากผลการวิจัยของ Ware ชี้แนะให้เห็นว่า ในแง่ของประเทศด้อยพัฒนา ซึ่งผู้อพยพลี้ภัยในประเทศไทยก็มีสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ประสบการณ์ของการมีบุตรในช่วงที่อพยพลี้ภัยเข้ามาในระยะแรกอาจจะไม่ได้รับการช่วยเหลือดูแลเพียงพอ ในด้านต่างๆ เป็นต้นว่า ด้านโภชนาการ ด้านการสาธารณสุข ฯลฯ ในประเด็นนี้ สตรีที่มีอายุมากหรือมีระยะเวลาสมรสนาน คือ สตรีที่อพยพลี้ภัยเข้ามาในช่วงแรกๆ (10 กว่าปีที่ผ่านมา) จึงอาจจะมีประสบการณ์การตายของบุตรสูง การใช้จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มาคำนวณ จึงเป็นไปได้ที่สตรีผู้อพยพลี้ภัยเหล่านี้จะมีจำนวนบุตรลดลงเมื่อมีอายุมากขึ้นหรือระยะเวลาสมรสนานขึ้น ซึ่งในเรื่องของข้อเท็จจริงแล้ว ไม่ควรจะใช้จำนวนบุตรเกิดรอดมาคำนวณ ควรใช้จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่จะมีความเหมาะสมมากกว่า เนื่องจากการที่สตรีจะตอบคำถามว่าสตรีนั้นต้องการบุตรเพิ่มอีกกี่คน สตรีผู้ตอบจะนึกถึงตนเองว่าขณะนี้ตนมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กี่คน จึงจะสามารถบอกได้ว่าต้องการบุตรเพิ่มอีกกี่คน ในทางตรงกันข้ามไม่มีสตรีคนใดจะตอบคำถามว่าตนต้องการบุตรเพิ่มอีกกี่คน โดยคำนึงถึงว่าตนมีจำนวนบุตรอยู่เท่าไร โดยรวมบุตรที่เสียชีวิตเข้าไปด้วย (บุตรเกิดรอด) เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงดังกล่าวอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงใช้การคำนวณจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยใช้จำนวนบุตรเกิดรอดรวมกับจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม ซึ่งปรากฏว่าแบบแผนของสัมพันธภาพเป็นเช่นเดิม กล่าวคือ สตรีที่มีอายุ 15-24 ปี มีจำนวนบุตรที่คาดหวัง 5.3 คน และเมื่อสตรีมีอายุ 25-34 ปี, 35-44 ปี และ 45-49 ปี มีจำนวนบุตรที่คาดหวังค่อยๆ ลดลงคือ 6.9, 6.3 และ 6.2 คน ตามลำดับ นั้นแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นข้อค้นพบที่คาดว่าจะ เป็นลักษณะและแบบแผนเฉพาะของสตรีผู้อพยพลี้ภัยของศูนย์ฯ บ้านวินัย (ชาวมัง) ก็อาจเป็นไปได้

ตารางที่ 11 จำนวนบุตรที่คาดหวัง* โดยเฉลี่ยของสตรีผู้พหุภักดิ์ที่สมรสแล้ว อายุ 15-49 ปี และอยู่กินกับสามี จำแนกตามอายุปัจจุบันและศูนย์ผู้พหุภักดิ์บ้านนาโพธิ์ จ.นครพนม, ศูนย์ผู้พหุภักดิ์บ้านวินัย จ. เลย

อายุ(ปี)	จำนวนบุตรที่คาดหวัง (จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่+จำนวนบุตรที่ท้องการเต็ม)		จำนวนบุตรที่คาดหวัง (จำนวนบุตรที่เกิดรอด+จำนวนบุตรที่ท้องการเต็ม)	
	ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์	ศูนย์ฯ บ้านวินัย	ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์	ศูนย์ฯ บ้านวินัย
15-24	2.4(134)	5.2(154)	2.5(134)	5.3(154)
25-34	3.5(145)	6.4(133)	3.7(145)	6.9(133)
35-44	5.1(95)	5.6(104)	5.8(95)	6.3(104)
45-49	6.3(29)	5.4(34)	6.8(29)	6.2(34)
รวม	3.7(403)	5.7(425)	4.0(403)	6.1(425)

* หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ยของจำนวนบุตรที่คาดหวังทุกตารางจะต่ำกว่าการประมาณค่าเล็กน้อย เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูลเกี่ยวกับการให้รหัส (coding) ของจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรี กล่าวคือ สตรีผู้พหุภักดิ์ที่มีบุตรอยู่ในช่วง 1 ถึง 7 คน จะให้รหัสตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่จริง แต่เมื่อสตรีผู้พหุภักดิ์ที่มีบุตรมากกว่า 7 คน ขึ้นไป ก็จะให้รหัสเหมือนเดิมคือ 7 คน ดังนั้นค่าเฉลี่ยของจำนวนบุตรที่คาดหวังจะต่ำกว่าความเป็นจริงเล็กน้อย เนื่องจากสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เกิน 7 คน ขึ้นไปมีจำนวนรายน้อยมาก (พิจารณาจากตารางที่ 6 ประกอบ)

ระยะเวลาสมรสและจำนวนบุตรที่คาดหวัง

ระยะเวลาสมรส เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่มีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ โดยปกติแล้วจะพบว่าสตรีที่มีระยะเวลาสมรสนานจะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยมากกว่าสตรีที่มีระยะเวลาสมรสสั้นกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาสมรสกับจำนวนบุตรที่คาดหวังที่แสดงไว้ในตารางที่ 12 ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์ พบว่า ระยะเวลาสมรสมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย จะเพิ่มขึ้นเมื่อระยะเวลาสมรสนานขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมา

กล่าวคือ สตรีที่มีระยะเวลาสมรส 0-4, 5-9, 10-14 และ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 2.4, 2.9, 4.0 และ 5.4 คนตามลำดับ

สำหรับศูนย์ฯ บ้านวินัย แบบแผนของความสัมพันธ์ที่ปรากฏไม่ชัดเจนนัก กล่าวคือ สตรีที่มีระยะเวลาสมรส 0-4, 5-9, 10-14 และ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 5.1, 5.8, 6.2 และ 5.6 คนตามลำดับ

ตารางที่ 12 จำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยของสตรีผู้อพยพที่สมรสแล้ว อายุ 15-49 ปี และอยู่กับสามี จำแนกตามระยะเวลาสมรสและศูนย์ผู้อพยพที่ศูนย์บ้านนาโพธิ์ จ.นครพนม, ศูนย์ผู้อพยพที่ศูนย์บ้านวินัย จ.เลย

ระยะเวลาสมรส(ปี)	จำนวนบุตรที่คาดหวัง	
	ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์	ศูนย์ฯ บ้านวินัย
0-4	2.4(125)	5.1(108)
5-9	2.9(73)	5.8(63)
10-14	4.0(65)	6.2(81)
15+	5.4(116)	5.6(116)
รวม	3.7(379)	5.6(368)

อายุแรกสมรสและจำนวนบุตรที่คาดหวัง

อายุแรกสมรส เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ โดยทั่วไปแล้ว สตรีที่สมรสเมื่ออายุน้อยมักจะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย มากกว่าสตรีที่สมรสเมื่ออายุมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสกับจำนวนบุตรที่คาดหวังที่แสดงไว้ในตารางที่ 13 สำหรับในศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์นั้น พบว่า อายุแรกสมรสของสตรีมีความสัมพันธ์ทางลบกับจำนวนบุตรที่คาดหวัง โดยจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยจะลดลงเมื่ออายุแรกสมรสเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมา กล่าวคือ สตรีที่มีอายุแรกสมรส 11-15, 16-19 และ 20 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 3.9, 3.8 และ 3.5 คนตามลำดับ

สำหรับศูนย์ฯ บ้านวินัยนั้น กลับพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างตัวแปรทั้งสองแต่ จำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยจะไม่แตกต่างกันนัก กล่าวคือ สตรีที่มีอายุแรกสมรส 11-15, 16-19 และ 20 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มที่จะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังเพิ่มขึ้นคือ 5.5, 5.6 และ 5.8 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สตรีผู้อพยพสัญชาติในศูนย์ฯ บ้านวินัย นั้น สมรสเมื่ออายุน้อย (11-15 ปี) มีถึงร้อยละ 25.5 และในขณะที่เทียบกับสมรสเมื่ออายุมาก (20-38 ปี) มีเพียง ร้อยละ 16.2 ซึ่งตรงกันข้ามกับสตรีในศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์ ที่สมรสเมื่ออายุน้อย (11-15 ปี) มีเพียงร้อยละ 7.1 ในขณะที่เทียบกับสตรีที่สมรสเมื่ออายุ (20-38 ปี) มีถึงร้อยละ 39.2 ซึ่งเป็น แนวโน้มของแบบแผนของอายุแรกสมรสที่สอดคล้องกับผลการวิจัยอื่นๆ และที่สำคัญก็คือ อายุแรกสมรสของสตรีผู้อพยพสัญชาติ มีคุณลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากอายุแรกสมรสของสตรีโดยทั่วไป กล่าวคือ สตรีผู้อพยพสัญชาติจะสมรสเมื่ออายุน้อยมาก และในขณะที่เทียบกับอายุแรกสมรสที่ว้ามากแล้ว ก็ยังอยู่ในช่วงอายุของสตรีที่สามารถจะมีภาวะเจริญพันธุ์ได้สูงสุด ดังนั้น จึงได้นำเอาอายุปัจจุบันของสตรีมาพิจารณาพบว่า สตรีผู้อพยพสัญชาติที่มีอายุปัจจุบัน 15-29 ปี มีอายุแรกสมรส 11-15 ปี, 16-19 ปี และ 20 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่คาดหวัง 5.7, 5.4 และ 6.2 คนตามลำดับ เมื่อสตรีผู้อพยพสัญชาติที่มีอายุปัจจุบัน 30-39 ปี และสมรสเมื่ออายุ 11-15 ปี, 16-19 ปี และ 20 ปีขึ้นไปมีจำนวนบุตรที่คาดหวัง 4.8, 6.1 และ 5.8 คนตามลำดับและ เมื่อสตรีผู้อพยพสัญชาติที่มีอายุปัจจุบัน 40-49 ปี และสมรสเมื่ออายุ 11-15 ปี, 16-19 ปี และ 20 ปีขึ้นไปมีจำนวนบุตรที่คาดหวัง 5.1, 5.5 และ 5.1 คนตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสตรีที่มีอายุปัจจุบันในทุกกลุ่มอายุ สมรสเมื่ออายุต่างกัน มีจำนวนบุตรที่คาดหวังไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และยังมีแบบแผนของการมีจำนวนบุตรที่คาดหวังที่ไม่แน่นอนในแต่ละกลุ่มอายุปัจจุบันที่ใช้พิจารณาอีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่าผลกระทบส่วนหนึ่ง เกิดจากความ เป็นไปได้ของจำนวนสตรีที่ตกเป็น ตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอายุแรกสมรส และเพราะความที่เป็นกลุ่มผิดปกตินทางการศึกษาด้านประชากร ดังกล่าวแล้ว ส่วนหนึ่งยังเกิดจากผลกระทบของอายุปัจจุบันของสตรีอีกด้วย ถึงแม้ว่าเมื่อนำอายุปัจจุบันมาพิจารณาจะไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ก็ตาม แต่แบบแผนของจำนวนบุตรที่คาดหวังที่เปลี่ยนแปลงไปไม่มีความแน่นอน เมื่อนำอายุปัจจุบันของสตรีมาพิจารณาพร้อมนั้นแสดงให้เห็นถึงอายุปัจจุบันของสตรีมีอิทธิพลร่วมด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 13 จำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยของสตรีผู้อพยพที่สมรสแล้ว อายุ 15-49 ปี และอยู่กับสามี จำแนกตามอายุแรกสมรสและศูนย์ผู้อพยพที่บ้านนาโพธิ์ จ.นครพนม, ศูนย์ผู้อพยพที่บ้านวินัย จ.เลย

อายุแรกสมรส	จำนวนบุตรที่คาดหวัง	
	ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์	ศูนย์ฯ บ้านวินัย
11-15	3.9 (28)	5.5 (88)
16-19	3.8 (197)	5.6 (221)
20+	3.5 (155)	5.8 (59)
รวม	3.7 (380)	5.6 (368)

เพศของบุตรที่มีชีวิตอยู่และจำนวนบุตรที่คาดหวัง

เพศของบุตรที่มีชีวิตอยู่ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ เพราะจากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า เพศของบุตรอาจมีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรของสตรี โดยเฉพาะในแง่ของความพึงพอใจในเพศบุตร (Sex preference) เนื่องจากการที่ครอบครัวมีความต้องการบุตรเพศใดเพศหนึ่ง แต่ยังไม่สัมฤทธิ์ผล อาจทำให้ครอบครัวมีความต้องการบุตรเพิ่มได้ โดยเฉพาะในแถบเอเชียที่ผลการวิจัยพบว่ามีความพึงพอใจในบุตรชายสูง เป็นต้น

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ของเพศบุตรที่มีชีวิตอยู่และจำนวนบุตรที่คาดหวัง ผลจากตารางที่ 14 พบว่า สตรีที่ยังไม่มีบุตรหรือมีบุตรเพศใดเพศหนึ่งเพียงเพศเดียวจะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังน้อยกว่าสตรีที่มีบุตรครบทั้งสองเพศ เมื่อพิจารณาจำนวนบุตรที่คาดหวังของสตรีในศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์ พบว่าสตรีที่ยังไม่มีบุตรเลยมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 2.2 คน ในขณะที่สตรีที่มีบุตรทั้งสองเพศแล้วมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 4.8 คน (ศูนย์ฯ บ้านวินัยก็มีค่าตัวเลขในลักษณะเดียวกัน) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สตรีที่ยังไม่มีบุตรเลย เป็นสตรีกลุ่มอายุน้อย (ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าสตรีอายุน้อย จะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังน้อยด้วย) ดังนั้นเหตุผลในเรื่องนี้สามารถอธิบายได้ว่า สตรีเหล่านี้ เมื่อตอบคำถามความต้องการบุตรเพิ่ม ย่อมจะให้ค่าซึ่งนำไปรวมกับจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ เป็นค่าจำนวนบุตรที่คาดหวังไม่สูงนัก เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่เคยมีบุตรมาแล้วจำนวนหนึ่ง

ซึ่งจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่แล้ว เมื่อนำมารวมกับค่าจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม เข้าไปอีก จะทำให้ค่าของจำนวนบุตรที่คาดหวังมีแนวโน้มสูงขึ้นกว่าสตรีกลุ่มที่ยังไม่มีบุตรเสมอ และผลการวิจัยในครั้งนี้ได้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่า สตรีที่มีบุตรครบทั้งสองเพศจะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังมากกว่าสตรีที่มีบุตร เฉพาะ เพศใด เพศหนึ่ง เพียง เพศเดียว ซึ่งอีก เหตุผลหนึ่งที่อธิบายได้ก็คือ อาจเป็นไปได้ที่ว่าสตรีผู้อพยพย้ายถิ่นในศูนย์ผู้อพยพนั้น เป็นที่ทราบกันดีว่ามีภาวะเจริญพันธุ์ที่สูง การที่สตรีที่มีบุตรครบทั้งสองเพศแล้ว อาจจะมีภาวะเจริญพันธุ์ที่เกิดขึ้นจริง (Actual fertility) คือมีจำนวนบุตรที่มีอยู่จริงขณะนั้นจำนวนมากแล้ว คือ อย่างน้อยต้องมีเท่ากับ 2 คน หรือ 2 คนขึ้นไป ดังนั้นจำนวนบุตรที่คาดหวัง ของสตรีผู้อพยพย้ายถิ่นอาจเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนบุตรที่สตรีมีอยู่จริง จึงเป็นผลทำให้สตรีที่มีบุตรครบทั้งสองเพศแล้ว มีจำนวนบุตรที่คาดหวังสูงกว่าสตรีที่ยังไม่มีบุตรหรือมีบุตรเพศใด เพศหนึ่งก็เป็นได้ (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาการได้มาซึ่งผลลัพธ์ของจำนวนบุตรที่คาดหวังที่เกิดจาก จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่บวกกับจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม) และเนื่องจากสตรีผู้อพยพย้ายถิ่นมีความต้องการบุตรจำนวนมาก และจะมีความต้องการบุตรทั้งสองเพศด้วย [(เหตุผลที่อธิบายไว้หน้า 15 และโดยเฉพาะของศูนย์ฯ บ้านวินัย นอกจากนี้จะมีค่านิยมในการมีบุตรจำนวนมากแล้ว ยังมีความต้องการบุตรชายไว้เพื่อสืบสกุลและมีไว้เพื่อ เป็น เกียรติยศชื่อเสียงของพ่อแม่ และยังมีความต้องการบุตรหญิงเพื่อหวังความร่ำรวยจากการได้ค่าสินสอดอีกด้วย (ประสิทธิ์ ฤทธิ์ เบนิกุล 2531:37)] ดังนั้นจึงสอดคล้องกัน กล่าวคือสตรีในกลุ่มที่ต้องการมีบุตรครบทั้งสองเพศ จะต้องการมีบุตรจำนวนมาก หรือมีความคาดหวังจำนวนบุตรมากด้วยเช่นกัน และเมื่อพิจารณาจากตารางที่ 22 จะพบว่า สตรีผู้อพยพย้ายถิ่นที่มีบุตรครบทั้งสองเพศมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาสมรสถึง 0.579 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสตรีที่จะมีบุตรครบทั้งสองเพศได้ จะมีระยะเวลาสมรสที่ยาวนานด้วย และจากผลการวิจัยเท่าที่ผ่านมามีระยะเวลาสมรสที่ยาวนานจะทำให้มีภาวะเจริญพันธุ์ที่สูงขึ้นด้วย

ข้อมูลจากตารางที่ 14 พบว่าทั้งสองศูนย์ฯ มีแบบแผนของความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกัน คือ สตรีที่มีบุตรแล้วทั้งสองเพศ มีจำนวนบุตรที่คาดหวังสูงกว่าสตรีที่มี เฉพาะบุตร เพศใด เพศหนึ่งหรือยังไม่เคยมีบุตรเลย กล่าวคือ ในศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์นั้น สตรีที่ยังไม่มีบุตรเลย มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 2.2 คน ในขณะที่สตรีที่มีบุตรครบทั้งสองเพศ มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 4.8 คน ส่วนสตรีที่มีเฉพาะบุตรชายและมีเฉพาะบุตรหญิง มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.6 คน สำหรับสตรีในศูนย์ฯ บ้านวินัยก็เช่นกัน สตรีที่ยังไม่มีบุตรมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 4.9 คน ในขณะที่สตรีที่มีบุตรครบทั้งสองเพศมีจำนวนบุตรที่คาดหวัง 6.1 คน ส่วนสตรีที่มีเฉพาะบุตรชายและมีเฉพาะบุตรหญิง มีจำนวนบุตรที่คาดหวัง 5.1 และ 5.9 คนตามลำดับ

ตารางที่ 14 จำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยของสตรีผู้อพยพที่สมรสแล้ว อายุ 15-49 ปี และอยู่กับสามี จำแนกตาม เพศของบุตรที่มีชีวิตอยู่และศูนย์ผู้อพยพที่บ้านนาโพธิ์ จ.นครพนม, ศูนย์ผู้อพยพที่บ้านวินัย จ. เลย

เพศของบุตรที่มีชีวิตอยู่	จำนวนบุตรที่คาดหวัง	
	ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์	ศูนย์ฯ บ้านวินัย
ไม่มีบุตร	2.2(41)	4.9(57)
มีเฉพาะบุตรชาย	2.6(73)	5.1(83)
มีเฉพาะบุตรหญิง	2.6(72)	5.9(78)
มีบุตรทั้งสองเพศ	4.8(217)	6.1(205)
รวม	3.7(403)	5.7(423)

เชื้อชาติและจำนวนบุตรที่คาดหวัง

จากตารางที่ 15 พบว่าผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ สตรีเชื้อชาติม้งจะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยมากกว่าสตรีที่มีเชื้อชาติลาว นั่นคือ สตรีเชื้อชาติม้งมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 5.7 คน ในขณะที่สตรีเชื้อชาติลาวมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 3.7 คน

เมื่อนำศูนย์ผู้อพยพที่วิจัยเข้ามาร่วมในการพิจารณา พบว่า ในศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์ ซึ่งสตรีส่วนใหญ่มีเชื้อชาติลาว มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 3.7 คน ส่วนศูนย์ฯ บ้านวินัย สตรีเชื้อชาติลาวมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 6.0 คนและสตรีเชื้อชาติม้งมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 5.7 คน

ตารางที่ 15 จำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยของสตรีผู้อพยพสัญชาติที่สมรสแล้ว อายุ 15-49 ปี และอยู่กินกับสามี จำแนกตามเชื้อชาติและศูนย์ผู้อพยพสัญชาติบ้านนาโพธิ์ จ.นครพนม, ศูนย์ผู้อพยพสัญชาติบ้านวินัย จ.เลย

เชื้อชาติ	จำนวนบุตรที่คาดหวัง	
	ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์	ศูนย์ฯ บ้านวินัย
ลาว	3.7 (389)	6.0 (24)
ม้ง	0.0 (0)	5.7 (401)
รวม	3.7 (389)	5.7 (425)

สถานภาพทางการศึกษาและจำนวนบุตรที่คาดหวัง

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางการศึกษาและจำนวนบุตรที่คาดหวัง ผลการวิจัยที่ผ่านมา พบว่า การศึกษาของสตรีมีความสัมพันธ์ เชิงลบกับจำนวนบุตรที่คาดหวัง สำหรับผลการวิจัยครั้งนี้ จากตารางที่ 16 พบว่าศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์ ได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกับการวิจัยที่ผ่านมา โดยสตรีที่ได้รับการศึกษาจะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังน้อยกว่าสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษา กล่าวคือ สตรีที่ได้รับการศึกษา มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 3.5 คน ในขณะที่สตรีที่ไม่ได้รับการศึกษา มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 4.1 คน

สำหรับศูนย์ฯ บ้านวินัยนั้น สตรีที่ได้รับการศึกษาและไม่ได้รับการศึกษา มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน คือ 5.8 และ 5.7 คนตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสตรีผู้อพยพสัญชาติที่ได้รับการศึกษามีจำนวนรายน้อยเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนราย (case) ที่สตรีไม่ได้รับการศึกษา ทำให้ผลการวิเคราะห์ที่ได้เบี่ยงเบนไป

ตารางที่ 16 จำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยของสตรีผู้อพยพสัญชาติที่สมรสแล้ว อายุ 15-49 ปี และอยู่กินกับสามี จำแนกตามสถานภาพทางการศึกษาและศูนย์ผู้อพยพสัญชาติบ้านนาโพธิ์ จ.นครพนม, ศูนย์ผู้อพยพสัญชาติบ้านวินัย จ. เลย

สถานภาพทางการศึกษา	จำนวนบุตรที่คาดหวัง	
	ศูนย์ฯ บ้านโพธิ์	ศูนย์ฯ บ้านวินัย
ได้รับการศึกษา	3.5 (265)	5.8 (40)
ไม่ได้รับการศึกษา	4.1 (137)	5.7 (385)
รวม	3.7 (402)	5.7 (425)

สถานภาพทางการทำงานและจำนวนบุตรที่คาดหวัง

จากผลการวิจัยที่ผ่านมาจะพบว่าการทำงานของสตรีมีความสัมพันธ์ เชิงลบกับจำนวนบุตรที่มี ผลจากตารางที่ 17 พบว่าสถานภาพทางการทำงานไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างกับนักใน เรื่องของจำนวนบุตรที่คาดหวังทั้งสองศูนย์ฯ นั่นคือ ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์สตรีที่ทำงานและสตรีที่ไม่ทำงานมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ 3.8 และ 3.7 คนตามลำดับ สำหรับศูนย์ฯ บ้านวินัยสตรีที่ทำงานและสตรีที่ไม่ทำงานมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 5.8 และ 5.6 คนตามลำดับ

ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จากตารางเมื่อพิจารณาแล้วพบว่า จำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกันสำหรับสถานภาพของการทำงานที่ต่างกันในศูนย์ฯ ทั้งสองนั้น เหตุการณ์ครั้งนี้สามารถอธิบายได้ด้วยคำตอบของสตรีที่ตอบคำถามเกี่ยวกับอาชีพปัจจุบัน เนื่องจากในศูนย์ฯ ผู้อพยพ สตรีโดยทั่วไปมักจะตอบถึงอาชีพของคนในชุมชนแม่บ้านอยู่เฉยๆ หากไม่ได้ประกอบอาชีพอะไรอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งโดยแท้จริงแล้วการอยู่เฉยๆ ไม่ได้ทำอะไรเลยหรือการทำงานบ้านก็ดี หรือไม่ได้ประกอบอาชีพอะไรเลยก็คือสตรีที่ไม่ได้ทำงานนั่นเอง ในขณะที่สตรีผู้อพยพสัญชาติที่ทำงาน หมายถึงการมีอาชีพ เย็บปักถักร้อย ทอผ้า เย็บผ้า เป็นส่วนใหญ่อะไรก็ตามหรือค้าขาย, บริการ, สอนหนังสือ ฯลฯ เป็นส่วนน้อยมาก ดังนั้นสตรีที่มีสถานภาพทำงานหรือไม่ได้ทำงานก็ตาม เมื่อพิจารณาจากลักษณะของงานที่ทำไม่ได้ชัดแจ้งกับการมีบุตร เพราะสามารถทำงานในบ้านหรือไม่

เป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูบุตร และเนื่องด้วยความจำเป็นที่ถูกจำกัดให้อยู่ในศูนย์ผู้อพยพพลัดถิ่น ความแตกต่างในด้านอาชีพการทำงานจะไม่แตกต่างกันนัก จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้สถานภาพทางการทำงานไม่มีผลจำนวนบุตรที่คาดหวัง

ตารางที่ 17 จำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยของสตรีผู้อพยพพลัดถิ่นที่สมรสแล้ว อายุ 15-49 ปี และอยู่กับสามี จำแนกตามสถานภาพทางการทำงานและศูนย์ผู้อพยพพลัดถิ่นบ้านนาโพธิ์ จ.นครพนม, ศูนย์ผู้อพยพพลัดถิ่นบ้านวินัย จ. เลย

สถานภาพทางการทำงาน	จำนวนบุตรที่คาดหวัง	
	ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์	ศูนย์ฯ บ้านวินัย
สตรีที่ทำงาน	3.8 (44)	5.8 (211)
สตรีที่ไม่ทำงาน	3.7 (359)	5.6 (209)
รวม	3.7 (403)	5.7 (420)

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันปฏิสนธิและจำนวนบุตรที่คาดหวัง

ผลจากการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สตรีที่มีความรู้และใช้การวางแผนครอบครัว มีจำนวนบุตรที่คาดหวังน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยใช้การวางแผนครอบครัว เช่นเดียวกันสำหรับการศึกษาคั้งนี้พบความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะในศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์ พบว่าสตรีที่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันปฏิสนธิจะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังน้อยกว่าสตรีที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันปฏิสนธิ นั่นคือ สตรีที่มีความรู้ และไม่มีความรู้ จะมีจำนวนบุตรที่คาดหวัง 3.7 และ 4.0 คนตามลำดับ

สำหรับศูนย์ฯ บ้านวินัย พบความสัมพันธ์ลักษณะเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างในเรื่องการมีความรู้หรือไม่มีความรู้ แทบจะไม่มี ความแตกต่างในจำนวนบุตรที่คาดหวังเลย คือ มีจำนวนบุตรที่คาดหวัง 5.6 และ 5.7 คนตามลำดับ

ตารางที่ 18 จำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยของสตรีผู้อพยพที่สมรสแล้ว อายุ 15-49 ปี และอยู่กับสามี จำแนกตามความรู้ เกี่ยวกับการป้องกันปฏิสนธิและศูนย์ผู้อพยพที่ บ้านนาโพธิ์ จ.นครพนม, ศูนย์ผู้อพยพที่ บ้านวินัย จ. เลย

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันปฏิสนธิ	จำนวนบุตรที่คาดหวัง	
	ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์	ศูนย์ฯ บ้านวินัย
มีความรู้	3.7 (356)	5.6 (128)
ไม่มีความรู้	4.0 (47)	5.7 (296)
รวม	3.7 (403)	5.7 (424)

การใช้วิธีการป้องกันปฏิสนธิและจำนวนบุตรที่คาดหวัง

จากตารางที่ 19 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้วิธีการป้องกันปฏิสนธิและจำนวนบุตรที่คาดหวัง พบว่า ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์ การเคยใช้หรือไม่เคยใช้วิธีการป้องกันปฏิสนธิ ไม่มีผลต่อจำนวนบุตรที่คาดหวัง นั่นคือ ในศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์สตรีที่เคยใช้หรือไม่เคยใช้วิธีการป้องกันปฏิสนธิมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.7 คน

สำหรับศูนย์ฯ บ้านวินัย สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมา คือ สตรีที่เคยใช้วิธีการป้องกันปฏิสนธิจะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังน้อยกว่าสตรีที่ไม่เคยใช้วิธีการป้องกันปฏิสนธิ กล่าวคือ สตรีที่เคยใช้วิธีการป้องกันปฏิสนธิ มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 5.1 คน ในขณะที่สตรีที่ไม่เคยใช้วิธีการป้องกันปฏิสนธิ มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 5.7 คน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 จำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยของสตรีผู้อพยพที่สมรสแล้ว อายุ 15-49 ปี และอยู่กับสามี จำแนกตามการใช้วิธีการป้องกันปฏิสนธิและศูนย์ผู้อพยพที่ บ้านนาโพธิ์ จ.นครพนม, ศูนย์ผู้อพยพที่ บ้านวินัย จ.เลย

การใช้วิธีการป้องกันปฏิสนธิ	จำนวนบุตรที่คาดหวัง	
	ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์	ศูนย์ฯ บ้านวินัย
เคยใช้วิธีการป้องกันปฏิสนธิ	3.7 (257)	5.1 (42)
ไม่เคยใช้วิธีการป้องกันปฏิสนธิ	3.7 (146)	5.7 (382)
รวม	3.7 (403)	5.7 (424)

ความคิด เกี่ยวกับการย้ายถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนและจำนวนบุตรที่คาดหวัง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นและจำนวนบุตรที่คาดหวังนั้น เนื่องด้วยตามลักษณะของข้อเท็จจริงที่มีอาจมองข้ามไปได้ก็คือ พฤติกรรมการเจริญพันธุ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติของหัวหน้าครัวเรือนที่คิดจะย้ายถิ่นหรือไม่ย้ายถิ่นน่าจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยจากตารางที่ 20 พบความสัมพันธ์สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่คิดจะย้ายถิ่น จะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยน้อยกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีความคิดที่จะอยู่ในประเทศไทย ซึ่งในศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์ หัวหน้าครัวเรือนที่คิดจะย้ายถิ่นเพื่อไปตั้งหลักแหล่งในประเทศไทย มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 3.7 คน ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่คิดจะย้ายถิ่น คือ คิดที่จะอยู่ในประเทศไทย มีจำนวนบุตรที่คาดหวัง โดยเฉลี่ย 4.1 คน

สำหรับศูนย์ฯ บ้านวินัย ก็พบ ความสัมพันธ์ลักษณะเดียวกัน คือ หัวหน้าครัวเรือนที่คิดจะย้ายถิ่น มีจำนวนบุตรที่คาดหวัง โดยเฉลี่ย 5.5 คน ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่คิดจะย้ายถิ่น มีจำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ย 5.8 คน

ตารางที่ 20 จำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยของภรรยาหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามความคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนและศูนย์ผู้อพยพสัญบ้านนาโพธิ์ จ. นครพนม, ศูนย์ผู้อพยพสัญบ้านวินัย จ. เลย

ความคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่น	จำนวนบุตรที่คาดหวัง	
	ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์	ศูนย์ฯ บ้านวินัย
มีความคิดที่จะอยู่ในประเทศไทย	4.1 (50)	5.8 (191)
มีความคิดที่จะย้ายถิ่นไปประเทศที่สาม	3.7 (260)	5.5 (90)
รวม	3.7 (310)	5.7 (281)

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและจำนวนบุตรที่คาดหวัง

พิจารณาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและจำนวนบุตรที่คาดหวังในครั้งนี้อย่างไร เนื่องจากคาดว่าระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย น่าจะเป็นตัวแปรอีกตัวหนึ่งที่มีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ หรือจำนวนบุตรที่คาดหวัง

จากตารางที่ 21 ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์ และศูนย์ฯ บ้านวินัย ไม่ปรากฏความสัมพันธ์ที่ชัดเจนแน่นอน คือ ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์ สตรีที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย 0-2, 3-4 และ 5 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่คาดหวัง 3.7, 3.6 และ 4.0 คนตามลำดับ ส่วนศูนย์ฯ บ้านวินัย แทบจะมีจำนวนบุตรที่คาดหวังไม่ต่างกันเลยคือ 5.6, 5.7 และ 5.7 คน ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 จำนวนบุตรที่คาดหวังโดยเฉลี่ยของสตรีผู้อพยพที่สมรสแล้ว อายุ 15-49 ปี และอยู่กับสามี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและศูนย์ผู้อพยพที่อาศัยที่บ้านนาโพธิ์ จ.นครพนม, ศูนย์ผู้อพยพที่อาศัยที่บ้านวินัย จ.เลย

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย	จำนวนบุตรที่คาดหวัง	
	ศูนย์ฯ บ้านนาโพธิ์	ศูนย์ฯ บ้านวินัย
0-2	3.7 (267)	5.6 (57)
3-4	3.6 (39)	5.7 (205)
5+	4.0 (91)	5.7 (155)
รวม	3.7 (398)	5.7 (417)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย